

שרות במעברות מרוחקות, עבודה חקלאית בנגב. אולם גם תיקון זה אינו קליביצוץ ב- ממשלה התלויה בהסכמת הדתיים (הסבורים כי כל שרות יקלל את מוסר הבנות). לפי כך קם שר-הבטחון בכנסת והציע, תוך כדי הבטחה להביא במועד מאוחר יותר הצעה לגיוס הדתיות לשרות כזה, לקבל בינתיים חוק שלא יתפסק בהצהרה דתית, ודרוש מן הבנות החפצות להשתחרר, להוכיח באופן שייקבע בתקנות (כי) טעמים שבמצפון או טעמים שבהכרה דתית מונעים אותה מלשרת שירות בטחון.

דוברי האופוזיציה הבינו מיד את האופי האבסורדי שבהצעה, עטו על טרפס. קרא איזוב כהן, הפורגוסיבי: איך תוכיח חבר שהיא דתית אם לא ע"י הצגת כרטיס-

7:30 בערב נשמע הגונג שבישר הפסקה. הנאספים לא התפזרו, כונו את צעדיהם למד- נון הארצי, בלעו בחטיפה כריכים מספר ועיבדו תכנית להתקפת נגד. ב-8:30 החל הסיבוב השני. על במת הנוא- מים הופיעו ג'נטלמנים מגוונים. בצורה פרל- מנטרית למופת ובהומור יהודי עסיסי הטיחו מהלומות כבדות על ראשי צמרת "הבית" (מרכז התאחדות בעלי תעשייה). נפלה המלה: אם לא נסדר עם הקוילינגים שלנו לא נצליח. הוציאו את הסוס הטרוויני מכאן, סינן ה- שני, הגיע הזמן להעלות על הסוס משמרת יותר צעירה, העיר השלישי והנאומים נתקב- לו בתשואות סוערות של הנאספים. פניו החחרים של "הזקן" הפכו סיד. אילו קבעו בחירות לאותה האסיפה, לא ידוע מה

נשיא התאחדות בעלי התעשייה אריה ("הזקן") שנקר הסוס הטרוויני התמוטט

חבר של מפלגה דתית? חשש אברהם דויטש, איש אגודת ישראל: האם תשאלנה הבנות כיצד מברכים על מליחת בשר (ברכה שאינה קיימת)? ליגלג אלימלך רימלט, הי- מורה הצי"כי: מה יקרה אם בחורה בלתי- דתית בעבר תגיד: "שמעתי את נאומי של הרב דויטש, למשל, שוכנעתי והפכתי ל- דתית?"

נאנח חיים בן-אשר, המפא"י: "זה מחיר של קואליציה..."

צ' הרצאות הספיקו. כמו בכל ויכוח בכנסת על נושא צבאי, בלטה גם בוויכוח זה אפסות וידעתם של כל חברי הכנסת, המ- שוחררים מגיוס ותורות, בעניינים המעשיים והעיוניים של הצבא. בבה אידלסון, הח"כית הממושקפת של מפא"י, הכריזה על עצמה בגאווה שהיא מכינה בעניינים אלה, מאחר שביקרה ביקור רשמי של כמה שעות במחנה ח"ן שמעה 3 הרצאות שארכו 15 דקה. ואי- לו שלום זיסמן, הח"כ הצי"כי שניהל בשעתו את מיבצע-מרדכי (נגד תאונות דרכים צב- איות) קבע פסקנית כי התשובה הבטחונית לכל הסכנות האורבות למדינה היא "גיוס מקסימלי של הפוטנציאל האנושי" - פסל בנשימה אחת את דעותיהם של כל הגוי- הדעות הצבאיים החדישים הסבורים כי טיב הציוד והאמנויים, לא מססר החיילים שעל גבי הנייר, הוא הגורם העיקרי המכריע.

רק אחד מבין הקולות שנשמעו העלה את הבעיה האמתית (מלבד מאיר וילנר, הקומר- ניסט, שקרא תוך גיפנוף ידיו כי כל גיוס הבנות מיותר, אינו אלא אמצעי להנהגת רוח מיליטריסטית במדינה). היה זה קולה של אסתר רזיאל-נאור: "דרשנו לבדוק את טיב שנוצרה סביב לבעיה זו... שאלתי ואשאל באיזו מידה הוכח שבאמת הכרחי כי נעדה תשרת שנתיים בצבא, באיזו מידה הוכח ש- באמת הכרחי כי נעדה תצא לעבודה חקלאית או לא תצא לעבודה כזאת?"

דרשה אחותו של מפקד אצ"ל הראשון: "יש להקים ועדה מיוחדת שתחקור את כל בעיית גיוס האשה". אחר נאנחה, אמרה ב- קול עייף: "יודוע לי מה גורל ההצעות בבית זה, גם אם הן צודקות והגיוניות ב- יותר..."

כשניגשה הכנסת להצבעה, נשאר וזוגות יריים רבים שלובים. אולם 30 הידיים, ש- הורמו לקבלת ההצעה של שר-הבטחון, הס- פיקו בהחלט לשים עוד סלאי על גבו של חוק רב-טלאים.

היה מתרחש. לדעת מומחים היתה המשמרת הזקנה, העומדת בראש "הבית" 27 שנים, מתחלפת. אולם המזכיר הנאמן א. ז. קריסטל ישב שטק. אף גיד אחד לא רעד בפניו, הוא שמע את הנאומים אבל היטיב לדעת מי נמצא בוועדה המתמדת, המנסחת את ההחלטות וידע שטרם הגיעה העת למהפכה.

אולם "הזקן" התמוטט: "אני מוכן להתפטר עם כל הנשיאות. אני אעשה זאת מיד", הודיע בקול רועד. באולם השולך הס, כש"הזקן" החל מגולל את קורות חייו ופרשת זכויותיו בעבר "הבית", הלבבות של האופוזיציונרים התרככו, הם טענו, שאין להם ולא כלום כלפי "הזקן" אלא נגד הפמליה שלו.

אולם לא נפל שער גם מראשי הפמליה. ההחלטות נוסחו לפי רוח הזמן. הן הכילו גם הוקרה ותודה ל"הזקן" וגם מחאה נגד הממשלה. האוירה המלחמתית שולקה הצדה ובפעם הראשונה בהיסטוריה של "הבית", הגיעו ההחלטות מייד לתערוכה מבלי שיעברו שבועיים של ליטוש וניסוח עלידי "הזקן" ומזכירו הכללי.

הכנסת

"יש לך סבתא?"

השבוע פטשו שוטרים אורחיים וצבאיים בחוצות יישובי הארץ, ערכו מצוד על בנות שלא היו בידיהן תעודות המעידות כי שוח- ררו מגיוס. הבנות הועמסו על מכוניות משא והוסעו לבידור. רובן היו עליונות למדי, פלירטטו בדרך עם השוטרים. אולם בכמה מקומות התעקשו הבנות: "מה אתם רוצים ממני? אני דתית!" ענו השוטרים בולזול: "יש לך סבתא? ספרי לה את זה. בשבת את מעשנת?"

מריפה דתית בהחלט. אולם למעשה היתה זאת שאלה שלא היתה לעניין. שופט אחד, שהובאה לפניו בחורה שהצהירה שהיא דתית ושנתפסה כשהיא נוסעת בשבת, החליט כי יכולה הבת להיות דתית ולנסוע בשבת. שופט אחר החליט שיכולה בחורה לאכול שופט ו להיות דתית. התוצאה: אחוזי ה"ד- תיות", שלא היו צריכות אלא להצהיר הצ- הרה בבית-המשפט כדי להיפטר משרות של 710 יממות, הגיע תחילה ל-25% מן הקרר- אות להתיצב, עלה מאז ל-40%.

מובן שיש רק תרופה אחת למצב: גיוס הבנות הדתיות לשרות לאומי בלתי-צבאי, שלא יפול בחובותיו משרות צבאי - כגון • ב"ס"ה הצהירו 8000 בנות שהן דתיות.

העם

מכוניות גבריות, צנע אכזרי

מה זה? אסיפה של אגודת בעלי המכו- ניות? שאל בתמיהה אמיתית או מדומה תושב רחוב בילינסון, תל-אביב. לאורך ארבעה רחובות, טומבון אל טומ- בון, עמדו מכוניות מכל המינים - קאדילא- קים מצוחצחים, פורדים צנועים יותר, פה ושם מכונית חומה של קצין צבא, וכמובן מכוניות המשטרה.

בקומה השנייה, בתוך האולם, ישב קהל, מורכב בעיקרו מאנשים רציניים בעלי ש- רות המתחילות להסתיף, האוין לדברו של ראש הממשלה שדיבר על ההכרח האכזרי ב- צנע. כי האסיפה היתה אסיפת המועצה של מפלגת פועלי ארץ-ישראל, שבאה לתת תוקף מוסרי למדיניות הכלכלית החדשה.

ראש הממשלה חזר על הדברים שהפכו כמעט שיגרתיים. אישם בנגב חבוים בחיק האדמה אוצרות גנוזים ופלאיים, שיצילו בבוא העת את המדינה. חזית הכלכלה תפסה את מקומה של חזית הצבא. הקהל הקשיב, פה ושם ניענע מישהו בראשו.

הוא צודק בהחלט! אמר בפרוודור עסקן באימים לחברו, הצעיר יותר. "או מה? השכיב הלה, ללא התלהבות. אוי ואבוי היה לנו לוא היה צורך ב-1948 לערוך אסיפות עם כדי לשכנע אנשים להג- על עצמם. או עשו כולם בלי נאומים מה שהיה צריך לעשות. עכשיו מוחאים כפיים..."

קטר ללא קיטור. האמת היתה ש- שבוע השני של מכה לא היה זה הרבים מובן מאליו מה עליהם לעשות.

20 שעות לפני נאומי של ראש הממשלה התקיימה אסיפה אחרת, בבית אחר בתל- אביב. גם שם לא חסרו המכוניות, אם כי היו מעטות יותר, ברובן גם יותר צנועות. היתה זאת אסיפת התאחדות בעלי התעשייה. באולם שקיפותיו היו מכוסים בצנורות האינ- סטלציה וכובעי-הררציה של התצוגה התע- שייחית המתמדת, שכפו תעשיינים בגיל הע- מידה את לבם, הבטיחו איש לרעהו כי הממ- שלה רוצה להרוס את התעשייה הפרטית כדי להשליט את סולל-בונה, קיבלו לבסוף את ההחלטות המתונות שעובדו בחדר אחר ע"י מנהיגיהם (ראה להלן).

14 שעות אחר נאומי של ראש הממשלה התקיימה אסיפה שלישית בבית-העם. הפעם חסרו המכוניות בכלל, פרט לכמה מכוניות- משא של משקים. הנואמים התקיפו את הממ- שלה במלוא הנשימה, כי זו היתה אסיפה של מפ"ם. אולם תכונה אחת היתה משותפת לכל שלוש האסיפות: הקהל היה מורכב ברובו המכריע מאנשים בגיל העמידה, חסר לחלוטין כל התלהבות בעד התכנית או נגדה. ובלי התלהבות - לעבוד יותר, לייצר יותר, להקריב יותר - אין מכה אלא קטר חורקני ללא קיטור.

באולם תתיקרקעי, צי חדש, בין

כל האסיפות נשכחה כמעט אסיפה אחרת, שהתקיימה באולם התתיקרקעי של קולנוע תמר בתל-אביב. היה זה מקום מתאים לאס- פה שהיתה כמעט אסיפה מחתרית מובהקת. אף מכונה אחת לא עמדה לפני הבית, אנשים לא הצטופפו לפני הדלתות. הם באו בשקט,

